

Aan: Vaste Kamercommissie voor VWS
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG
E: cie.vws@tweedekamer.nl

Datum: 22 maart 2024
Kenmerk: 24-024G
Onderwerp: Plenair debat gesloten jeugdzorg
Contact: Mirjam Drost E: mirjam.drost@wijzijnmind.nl M 06 81495828 (MIND)
Mannus Boote M 06 28515898 (ExpEx)

Geachte Kamerleden,

Op 28 maart staat het debat over de gesloten jeugdzorg gepland. Aanleiding is de presentatie van het schokkende rapport van Jason Bhugwandass "Eenzaam Gesloten", over de ZIKOS-afdelingen in de gesloten jeugdzorg. Met deze brief van MIND en ExpEx doen wij een dringend beroep op de Tweede Kamer, minister Helder en staatssecretaris van Ooijen om kinderen en jongeren beter te beschermen tegen dwangmaatregelen, misstanden, psychisch, seksueel en fysiek geweld.

Bescherm jongeren en jongvolwassenen

Het toezicht op de jeugdzorg moet leiden tot daadwerkelijke verbeteringen voor kinderen in alle gesloten instellingen. Daarnaast zien we nog steeds schrijnende situaties die jongvolwassenen raken. We verwijzen hiervoor naar het artikel in [Trouw vorige week](#) over langdurige separatie van een 21-jarige vrouw bij het Centrum Intensieve Behandeling in Den Haag.

Al deze berichten baren ons grote zorgen over de rechtspositie en bescherming van jongeren en jongvolwassenen. Opsluiting is geen zorg en leidt in veel gevallen tot traumatisering. Vaak werkt dit door op latere leeftijd. Kinderen en jongeren die afhankelijk zijn van zorg, moeten kunnen rekenen op maximale bescherming en ondersteuning.

Rol Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd

De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) moet wat ons betreft bij meldingen of calamiteiten niet alleen het incident bekijken, maar goed onderzoek doen naar de oorzaak en de context ervan. En daarbij de vraag beantwoorden hoe het mogelijk is dat een incident kon plaatsvinden en wat gedaan wordt om deze in de toekomst te voorkomen. Een melding is immers vaak een signaal van een groter probleem.

MIND en ExpEx roepen de politiek daarom op om de procedures dusdanig aan te passen dat bij een ernstige calamiteit of incident (psychisch, seksueel of fysiek geweld, slechte zorg, onnodige dwangzorg en separatie) melding gedaan moet worden bij de IGJ die daarna direct een onafhankelijk onderzoek kan instellen.

Nu ligt de verantwoordelijkheid van het doen van onderzoek primair bij de instelling waarover de melding gaat ("de slager keurt zijn eigen vlees"). Jason drukte de inspectie tijdens de presentatie van zijn rapport niet voor niets op ons hart: 'Vertrouw niet te veel op het lerend vermogen van de instelling door genoeg te nemen met een verbeterplan, maar beleg je op de taak van controle en handhaving.'

Het is van belang dat deze taak door de IGJ goed kan worden opgepakt, in het belang van de bescherming van kinderen en jongeren in een zeer kwetsbare situatie. Het rapport van Jason noopt tot reflectie op de manier waarop het toezicht op de jeugd nu is ingericht. Heeft de IGJ momenteel voldoende mogelijkheden en middelen hiervoor, of is bijvoorbeeld uitbreiding nodig van hun wettelijke taak en toezichts-instrumentarium?

Vervolgens dienen aanbieders, professionals en ook politici ervoor te zorgen dat de aanbevelingen en adviezen uit de inspectierapporten ook daadwerkelijk worden opgevolgd in de praktijk. Tot op heden gebeurt dit onvoldoende. Immers, ondanks vele meldingen in de afgelopen 10 jaar hebben de ZIKOS-afdelingen enkel tijdelijk een opnamestop gehad, maar hoefden niet hun deuren te sluiten. Onderzoek is nodig om te verhelderen hoe het kan dat adequate actie is uitgebleven, ondanks meldingen en onderzoeksrapporten. We voelen ons gesteund dat Tweede Kamerleden hierover kritische vragen hebben gesteld, gebaseerd op aanbevelingen uit het rapport van Jason.

Ervaringskennis van jongeren benutten

Zoals Jason met zijn rapport laat zien en bij zijn presentatie in Nieuwspoor benadrukte, moeten we rekening houden met het referentiekader en de afhankelijkheidspositie van jongeren. De inspectie zou zich dus niet alleen moeten baseren op meldingen van jongeren die momenteel zorg ontvangen. Het is van belang dat zij ook jongeren spreken die langer geleden op een afdeling verbleven. Het is belangrijk om daarbij samen te werken met ervaringsdeskundigen die fijngevoeliger zijn voor signalen en makkelijker in contact komen met de jongeren of volwassen cliënten.

Wij wensen u een constructief debat toe. Deze brief ondertekenen we mede namens ExpEx.

Met vriendelijke groet,

Drs. S.M.W.H. Melis MA
Adjunct-directeur - manager beleid/ belangenbehartiging